

**Вплив біопрепарату Стимпо на Формування основних елементів
врожайності сортів пшениці твердої озимої**

Євстафієва К. С., асистент
Колесніков М. О., канд. с.-г. наук, доцент
*Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Д. Моторного*

Тверда пшениця за посівними площами займає друге місце на земній кулі після м'якої. Вона характеризується великим поліморфізмом; за кількістю екологічних типів і сортів, різновидів поступається лише м'якій пшениці. Тверда пшениця відрізняється від м'якої пшениці на генетичному та молекулярному рівнях: числом хромосом в соматичних клітинах і будовою білкової молекули. Однією з проблем сільського господарства є створення високоефективних і екологічно безпечних агротехнологій, які здатні підтримувати стійкість агросистем і сприятимуть поліпшенню якості врожаю. При вирощуванні озимої пшениці сорту Розкішна на фоні без внесення добрив найбільш ефективним препаратом для передпосівної обробки насіння та при подвійному застосуванні, в середньому за три роки, виявився Стимпо, про що свідчить зростання урожайності на 0,29 т/га або 5 % .

Метою роботи було з'ясувати вплив регулятора росту рослин біологічного походження Стимпо на формування елементів врожайності пшениці твердої озимої в умовах Південного степу України.

Дрібноділянковий дослід проводили з використанням насіння та рослин озимої твердої пшениці (*Triticum durum*) сортів Алий парус, Шулиндінка, Крейсер та Гавань в умовах дослідного поля ТДАТУ (м. Мелітополь) в 2015-16 роках. Насіння пшениці озимої дослідного варіанту обробляли біопрепаратом Стимпо у дозі 25 мл/т шляхом інкрустації. Також проводили позакореневу обробку рослин у фазі кущення рослин та трубкування-початок цвітіння (20 мл/га). При підготовці насіння для посіву і догляді за рослинами не використовувалися пестициди. Боротьба з бур'янами проводилась в ручну. Фітосанітарний стан контролювався постійно, кількість шкідників не перевищувала ЕПШ.

В залежності від сорту польова схожість насіння сортів твердої пшениці оброблене біорегулятором росту Стимпо збільшилася на 5-10%, порівняно з контрольними посівами.

Препарат Стимпо позитивно вплинув на формування бічних пагонів, але ефект виявився менш виразним у сортів Гавань та Крейсер (збільшився на 5 та 10%) порівнюючи з аналогічним показником визначеним на посівах пшениці сортів Алий парус та Шулиндінка (збільшився на 23 та 32%).

Слід відзначити, що препарат Стимпо дозволив забезпечити кращу перезимівлю озимої пшениці всіх сортів в умовах зими 2015-2016 рр., крім

сорту Крейсер, на що вказує невірогідно зменшений відсоток виживаності рослин порівняно з контрольними варіантами. Аналізуючи агробіологічні показники посівів сортів твердої озимої пшениці встановлено, що біорегулятор Стимпо викликав збільшення в 1,09-1,52 рази коефіцієнту кушення в порівнянні з контрольними варіантами.

Кількість зерен у колоску при використанні Стимпо не змінювалась лише у сорту Гавань, у інших же сортів збільшилась на 10-12%. Відмічено збільшення на 8,5% маси отриманого насіння з 1 колоса за умов застосування Стимпо на пшениці лише у сорту Крейсер. Маса насіння в 1 колосі у інших сортів зменшився в 1,15-1,42 рази, в залежності від сорту. Зменшення даного показника пов'язане зі значним збільшенням продуктивного стеблостою у зазначених сортів у порівнянні з контролем.

Встановлено, що біорегулятор Стимпо в концентрації 25 мл/т стимулювала процеси росту та розвитку пшениці при передпосівній обробці насіння пшениці. Польова схожість насіння сортів твердої пшениці оброблене біорегулятором росту Стимпо збільшилася на 5-10%, в залежності від сорту, порівняно з контрольними посівами. Препарат Стимпо збільшував кількість продуктивних пагонів, сприяв збільшенню маси зерна в колосі, підвищував вихід товарної частини врожаю, що в кінцевому рахунку збільшило біологічну врожайність твердої озимої пшениці.

УДК 631.52:633:114(477.72)

ФОРМУВАННЯ НАСІННЕВОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ НУТУ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Вожегова Р.А., доктор с.-г. наук, професор, член-кореспондент НААН
Дробіт О.С., кандидат с.-г. наук,
Інститут зрошуваного землеробства НААН

В умовах глобального потепління клімату Землі, що визначається в усьому світі, знижуються врожаї сільськогосподарських культур, у тому числі й основних зернобобових культур України – гороху та сої. З огляду на зміну клімату, неабияку цінність наразі має нут – важлива жаро- та посухостійка культура. Використання в сівозміні бобових культур дає можливість вирішення даного завдання, так як бобові здатні накопичувати в ґрунті азот.

Крім агротехнічних вигод нут має й значну економічну привабливість: за належної агротехніки і залежно від погодних умов урожайність нуту варіює в межах 14–27 ц/га зерна. Така врожайність співвідносна з урожайністю сої, проте в посушливих умовах отримати її буває проблематично. Важливим також є те, що попит (а значить і ціна) на нут вища, ніж на сою, не кажучи вже про горох. До того ж він не має специфічних шкідників, які є в гороху (горохові зерноїд, плодожерка, трипс та ін.). Вирощування екологічно чистої